

Stappenplan: een natuurlijke vijver aanleggen

Heel leuk en goed voor de biodiversiteit in je tuin, een vijver(tje). Het kost alleen flink wat research en experimenteren voordat je een succesvolle vijver hebt liggen. Daarom is al die research en ervaring hieronder uitgewerkt in een stappenplan.

Even kort, waarom een vijver: vijvers zijn in onze steden steeds belangrijker voor al het buitenleven. In droge periodes zijn egels, muizen, vogels, maar ook veel insecten enorm met een vijver geholpen. Veel van het in de steden aanwezige water heeft een steile kade, waardoor de beestjes er niet bij kunnen. Daarnaast is een vijver ook gewoon heel leuk: badderende vogeltjes, libellen en juffers die in je vijver overwinteren en zich op de oeverplantjes verpoppen, 's avonds een egeltje dat komt drinken, en salamanders en padden in je tuin.

Vorbereiding

1. **Kies een geschikte locatie**
 - Het liefst half in de schaduw: niet de hele dag volle zon (te warm), maar ook niet volledig beschadwd (geen zonlicht voor je waterplanten).
 - Vermijd directe nabijheid van loofbomen, of wees bereid om in de herfst de bladeren uit de vijver te vissen, anders wordt het water te voedselrijk en heb je in de zomer te veel algen.
2. **Benodigdheden van te voren verzamelen**
 - Vijverfolie (bij voorkeur EPDM) of een voorgevormde vijverbak (Marktplaats!)
 - Een goede schop
 - Bodemmateriaal: een zak zand van het tuincentrum.
 - Biologisch gekweekte planten (zie uitgebreide lijst verderop). Cruydt-Hoeck heeft een goed assortiment aan inheemse en biologische oeverplanten. Een goede leverancier van biologische waterplanten is nog lastig.
 - Emmer water uit een gezonde, lokale waterpartij (voor het toevoegen van microleven)
 - Steen of hout om vijverrand af te werken

Aanleg

3. **Graaf de vijver uit in verschillende zones in het geval van vijverfolie, of in de vorm van je vijverbak**
 - Houd natuurlijke vormen aan, dat is beter voor flora en fauna.
 - Maak meerdere dieptes:
 - **Minimaal 50 cm diep** in het midden: dit is belangrijk zodat waterdieren bij strenge vorst óf juist bij zomerse hitte naar het koelere, stabielere diepe deel kunnen vluchten.
 - **10–15 cm diep** als moeras- of oeverzone. Ook een belangrijke zone voor padden en salamanders die het water in en uit willen, voor te water geraakte egels en muizen en voor badderende vogels.
4. **Maak de bodem egaal en veilig voor de folie**
 - Verwijder wortels, stenen en scherpe objecten.
5. **Leg de vijverfolie of plaats de vijverbak**
 - Zorg dat de folie ruim over de rand komt (minstens 25 cm rondom).
 - Laat de folie goed aansluiten door water toe te voegen tijdens het plaatsen.
6. **Werk de rand af**
 - Gebruik bijvoorbeeld natuurstenen om de folie te verbergen. Losliggende platte stenen met veel kieren ertussen, zoals op de foto hierboven, zijn heel fijn voor padden en salamanders om tussen weg te kruipen.

Vullen

7. **Vul de vijver met kraanwater**
 - Regenwater is te zuur!
8. **Voeg direct bij het vullen de zuurstofplanten toe**, deze helpen om het water in balans te brengen en houden
9. **Voeg een emmer water toe uit een gezonde vijver/plas in de buurt**
 - Dit introduceert micro-organismen, algen, slakkeneitjes en ander nuttig leven.
 - Helpt bij het opstarten van een natuurlijk ecosysteem.

Beplanting

De leukste stap! De planten plaatsen. Plaats je planten in zones, van diep naar ondiep. Nog maar een keer: Gebruik biologisch gekweekte planten waar mogelijk (voor behoud van biodiversiteit en insectvriendelijkheid). Planten die mijn vijver tot een succes hebben gemaakt, zijn:

Onderwaterplanten (zuurstofplanten)

- **Waterpest** (*Elodea*)
- **Hoornblad** (*Ceratophyllum*)
- **Krabbenscheer** (*Stratiotes aloides*) – drijft in de zomer, zakt in de winter

Drijvende planten

- **Kikkerbeet** (*Hydrocharis morsus-ranae*): richtgetallen zeggen dat 30% van je wateroppervlakte bedekt moet zijn met drijvende planten, zodat er genoeg schaduwzones zijn.

Oeverplanten / moeraszone

- **Watermunt** (*Mentha aquatica*). Enorm goed voor de waterkwaliteit en tegen algen omdat (technisch verhaal) het als een van de weinige planten nitriet omzetten naar nitraat, wat een goede voedingsstof is voor de andere waterplanten.
- **Zilverschoon** (*Potentilla anserina*)
- **Wateraardbei** (*Potentilla palustris*)
- **Gele lis** (*Iris pseudacorus*). Dit is de plant die door de jufferlarven massaal gebruikt werd toen ze uit de vijver kropen om zich te ontpoppen tot echte juffers.
- **Zwanenbloem** (*Butomus umbellatus*)

Nazorg en tips

- **Voeg géén vissen toe** als je een natuurlijke balans wilt, die eten nuttige larven
- **Geef de vijver tijd:** het ecosysteem heeft een paar maanden nodig om stabiel te worden.
- **Houd een oog op de vijver.** Haal te veel afgevallen bladeren maar ook afgestorven waterplanten weg. Niet alles; libellen- en jufferlarven overwinteren hierin, maar bij een overschot wordt je water in het komende voorjaar te voedselrijk.
- **Laat de vijver verder met rust in de herfst/winter.** Veel dieren gebruiken de vijver dan om te overwinteren.
- **Behalve bij hevige vorst.** Houd een deel van je vijver open, anders stikken alle dieren die in de vijver overwinteren, onder meer de libellen- en jufferlarven.